

Media a prawa dziecka

Pomysł na lekcję

Uczniowie dowiedzą się, że każde dziecko ma swoje prawa, których nikt nie może im odebrać - w kontekście mediów będzie to prawo do informacji, z którym łączą się m.in. prawo do swobodnej wypowiedzi czy wymiany informacji. Podczas zajęć rozwiążą szyfr znaków ukrywający wyraz „prawo”, posłuchają wiersza o swoich prawach i stworzą obrazkową gwiazdę pokazującą, czym jest prawo do informacji.

Cele operacyjne

Dzieci:

- wiedzą, czym jest prawo;
- wiedzą, jakie są prawa dziecka;
- potrafią określić, z czym wiąże się prawo do informacji.

Pomoce zalecane do przeprowadzenia zajęć:

- tablica
- kreda lub marker
- Materiał pomocniczy “Szyfr znakowy”
- Materiał pomocniczy “Lista praw”
- kredki
- flamastry
- karton A2 z narysowaną gwiazdą i napisami przybliżającymi praktyczne aspekty związane z prawem do informacji
- Instrukcja dla osoby prowadzącej “Gwiazda szeryfa”

Przebieg zajęć

Krok 1.

Wręcz wszystkim dzieciom wydrukowane szyfry i poproś, by postarali się odkryć, jakie słowo jest w nich zaszyfrowane (Materiał pomocniczy_Szyfr znakowy). Na tablicy narysuj kreseczki, na których zapisz kolejno odkrywane litery. Stworzą one wyraz PRAWO. Zapytaj, co on oznacza. W razie potrzeby wyjaśnij, że to taki zbiór zasad, które mówią ludziom, jak postępować - co możemy robić, czego nie możemy oraz czego nikt nie może nam zabronić (np. odpoczynku, nauki, wyrażania swojego zdania).

Czas: 10 min

Metoda: praca indywidualna

Pomoce:

- tablica,
- kreda lub marker,
- wydrukowany Materiał pomocniczy "Szyfr znakowy" (jeden dla każdego ucznia)

Krok 2.

Powiedz, że istnieją różne prawa np. wymienione już prawo do odpoczynku czy prawo do pracy, które dotyczy dorosłych. Są także prawa dziecka, które każdy uczeń powinien znać. Przeczytaj wiersz „Dziecięce prawa”, a następnie odsłoń zapisane wcześniej na tablicy prawa, które zostały w nim wymienione (Materiał pomocniczy_Lista praw). Zatrzymaj się po każdym z nich i poproś uczniów o powiedzenie własnymi słowami, jak rozumieją dane prawo.

Czas: 15 min

Metoda: rozmowa

Pomoce:

- tablica,
- kreda lub marker,
- Materiał pomocniczy "Lista praw"

Krok 3.

Zapytaj, kto strzegł prawa w bajkach o Dzikim Zachodzie i co zawsze nosił na piersi. Potwierdź, gdy padnie odpowiedź, że chodzi o szeryfa i jego odznakę w kształcie gwiazdy. Wręcz dzieciom przygotowany wcześniej karton A2 z taką właśnie gwiazdą i napisami mówiącymi, z czym wiąże się prawo do informacji (Instrukcja dla osoby prowadzącej_Gwiazda szeryfa). Zapowiedz, że przyjrzyście mu się teraz dokładnie. Przeczytaj poszczególne informacje widniejące przy ramionach gwiazdy. Zapytaj, jak dzieci je rozumieją (naprowadź na właściwą odpowiedź, jeśli będzie to konieczne). Następnie podziel ich na pięć grup i poproś, by narysowali obrazki ilustrujące każdą informację (jeden obrazek na każdą grupę). Zaproś reprezentantów grup do powtórzenia, z czym wiąże się prawo do informacji i do zaprezentowania wyników pracy.

Czas: 15 min

Metoda: praca w grupach

Pomoce:

- kredki,
- flamastry,
- karton A2 z narysowaną gwiazdą i napisami przybliżającymi praktyczne aspekty związane z prawem do informacji,
- Instrukcja dla osoby prowadzącej "Gwiazda szeryfa"

Krok 4.

Wskaż wypisane na tablicy prawa i przypomnij krótko, o czym mówią (m.in. nikt nie może nas krzywdzić ani przymuszać do czegoś złego; mamy prawo do nauki i informacji, a także do swoich tajemnic). Podkreśl, że każdy powinien na co dzień pamiętać o swoich prawach i korzystać z nich. Ważne jest także, by nie zapominać, że inni również posiadają te same prawa.

Czas: 5 min

Metoda: rozmowa

Pomoce: tablica z wypisanymi prawami dziecka

Ewaluacja

Czy po przeprowadzeniu zajęć dzieci:

- znają pojęcie prawa, jak również treść poszczególnych praw dziecka?
- rozumieją, że każde dziecko ma swoje prawa?
- potrafią określić, z czym wiąże się prawo do informacji?

Opcje dodatkowe

Jeśli masz więcej czasu, zapytaj dzieci o przykłady ilustrujące poszczególne aspekty prawa do informacji np. napisanie tekstu do gazetki szkolnej (prawo do swobodnej wypowiedzi) czy poinformowanie kolegów i koleżanki o ciekawym wydarzeniu (prawo do dzielenia się informacjami).

Podziel uczniów na pięć grup i zaproponuj wykonanie ilustracji do pozostałych praw. Poproś, by na koniec każda z grup powiesiła je w odpowiednim miejscu na liście widniejącej na tablicy. Możesz też przepisać listę praw na duży karton i poprosić o przyklejenie rysunków tak, by powstał kolorowy plakat praw dziecka, gotowy do powieszenia w widocznym miejscu w sali.

Informacje

Scenariusz: Anna Walczak

Konsultacja merytoryczna: Eliza Hetkowska, Dorota Górecka

Konsultacja metodyczna: Joanna Góral-Wojtalik

Licencja: [Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0](#)

Materiały

Materiał pomocniczy "Szyfr znakowy"

Wstaw litery nad odpowiednimi znakami i odczytaj hasło.

O

W

A

P

R

Materiał pomocniczy “Lista praw”*

Dziecięce prawa

Zaczynając od początku – tak, jak stoi cała sprawa:
każde dziecko na tym świecie niezbywalnie ma swe prawa.
Nie da ich się - całe szczęście! - ani zabrać, ani schować,
bo wie o nich i pamięta przecież każda mądra głowa.

Gdy się rodzi mały człowiek, to od pierwszych chwil istnienia,
prawo ma do posiadania i nazwiska i imienia.
Gdyby nie mógł kiedyś mieszkać albo z tatą, albo z mamą,
wciąż widywać ma ich prawo. No i kochać ich tak samo.

Nikt nie może bić i krzywdzić, czy wolności go pozbawiać,
bo do życia bez przemocy także ma niezbyte prawa.
Do tajemnic też ma prawo i do uczuć wyrażania.
I nauki i zabawy nikt nie może mu zabraniać.

Może mówić też, co myśli i gromadzić informacje,
i czytając, i słuchając, oglądając różne stacje.
W Internecie i gazetach może szukać ich z zapalem.
Tylko muszą być ujęte tak, by były zrozumiałe.

Każdy musi prawa dziecka bez wyjątku uszanować.
Gdyby któreś miał zapomnieć, to wymienię je od nowa...

*ciąg dalszy na następnej stronie

Przed zajęciami wypisz na tablicy poniższe prawa. Przeczytaj je uczniom. Zatrzymuj się po każdym z nich i poproś, by przedstawili je własnymi słowami.

Lista praw

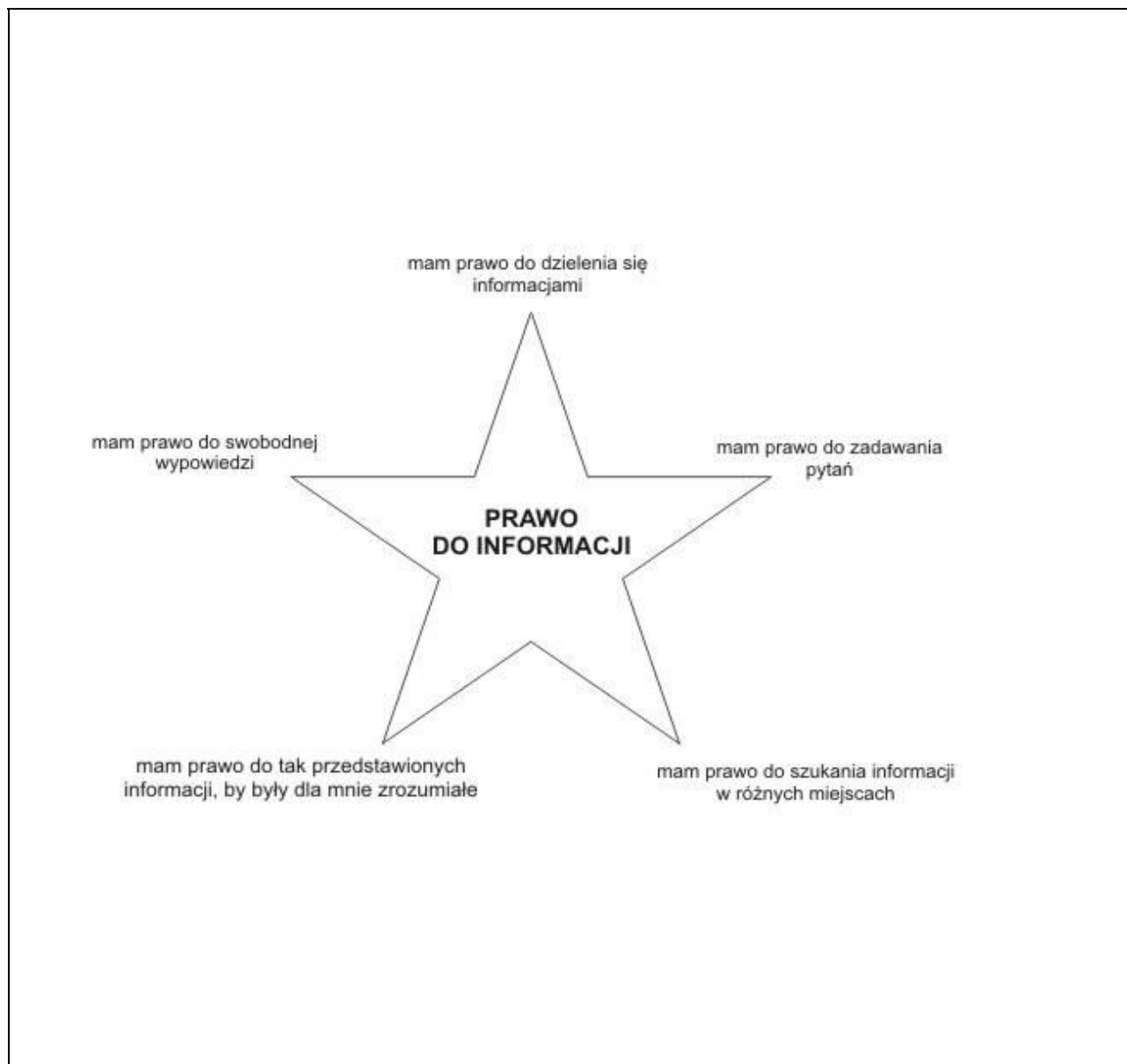
1. Gdy się rodzi mały człowiek, to od pierwszych chwil istnienia, prawo ma do posiadania i nazwiska i imienia. (prawo do tożsamości)
2. Gdyby nie mógł kiedyś mieszkać albo z tatą albo z mamą, wciąż widywać ma ich prawo. No i kochać ich tak samo. (prawo do wychowania w rodzinie)
3. Nikt nie może bić i krzywdzić, czy wolności go pozbawiać, bo do życia bez przemocy także ma niezbyte prawa. (prawo do wolności od przemocy fizycznej i psychicznej)
4. Do tajemnic też ma prawo i do uczuć wyrażania. (prawo do prywatności i wyrażania siebie)
5. I nauki i zabawy nikt nie może mu zabraniać. (prawo do nauki i odpoczynku)
6. Może mówić też, co myśli i gromadzić informacje, i czytając, i słuchając, oglądając różne stacje. W Internecie i gazetach może szukać ich z zapalem. Tylko muszą być ujęte; tak, by były zrozumiałe. (prawo do informacji)

Instrukcja dla osoby prowadzącej_Gwiazda szeryfa

Przygotuj przed zajęciami karton A2 z narysowaną na środku gwiazdą i wypisanymi praktycznymi aspektami korzystania z prawa do informacji. Przeczytaj je i zapytaj uczniów, jak zostały przez nich zrozumiane. W razie konieczności, naprowadź na właściwe odpowiedzi (możesz skorzystać w tym celu z informacji zamieszczonych w nawiasach). Następnie podziel uczniów na pięć grup, wręcz im flamastry i kredki i poproś, by przy każdym ramieniu narysowali rysunek ilustrujący dany napis (jeden na każdą grupę). Gdy zajdzie taka potrzeba, możesz zasugerować, co powinno na nim widnieć, np. przy prawie do swobodnej wypowiedzi, dziecko i komiksowa chmurka wskazująca, że o czymś opowiada; przy prawie do otrzymywania informacji przedstawionych w sposób zrozumiały dla dzieci, dziewczynkę i chłopca czytających pismo lub książkę z uśmiechem na twarzy. Zaproś reprezentantów poszczególnych grup do zaprezentowania wyników ich pracy i powtórzenia tym samym, o czym mówi zilustrowany przez nich napis.

PRAWO DO INFORMACJI¹

- mam prawo do dzielenia się informacjami (jeśli o czymś usłyszę np. w radiu lub przeczytam w książce, mogę o tym opowiedzieć drugiej osobie)
- mam prawo do swobodnej wypowiedzi (mogę swobodnie wypowiadać swoje zdanie - ustnie, na piśmie, czy za pomocą rysunków)
- mam prawo do zadawania pytań (mogę w ten sposób zbierać informacje)
- mam prawo do szukania informacji w różnych miejscach (mogę uzyskiwać informacje m.in. z gazet, książek, radia, telewizji, Internetu)
- mam prawo do tak przedstawionych informacji, by były dla mnie zrozumiałe (wszystkie informacje, które ukazują się w mediach dla dzieci muszą być przedstawiane w sposób dla nich przystępny, jak i nie wyrządzający krzywdy)

(1) Konwencja o prawach dziecka, Polski Komitet Narodowy Unicef, Warszawa, 2009, s. 14

Słowniczek

prawa dziecka

Czytelnia

Konwencja o prawach dziecka, [PDF], Polski Komitet Narodowy Unicef, Warszawa, 2009 [6.06.2014], dostępny w Internecie: <https://www.unicef.pl/Wspolpraca-ze-szkolami/Materialy-dydaktyczne>